Instrukcijos pavadinimas	Žemės kasimo darbų saugos ir sveikatos instrukcija Nr. DS-22-26
Taikymo sritis	AB „Energijos skirstymo operatorius“ darbuotojams vykdantiems ir kontroliuojantiems žemės kasimo darbus

1. Naudojami sąvokos ir trumpiniai

Nurodoma sąvoka arba trumpinys	Sąvokos arba trumpinio paaiškinimas
AAP	Asmeninės apsaugos priemonės
Darbų vadovas	Nustatyta tvarka atestuotas ir turintis nustatytos formos atestatą (pažymėjimą) Bendrovės ar Rangovo darbuotojas, turintis teisę vadovauti darbams gamtinių dujų aplinkoje, atsakingas už darbų, kuriems vadovauja, atlikimą, kokybę, darbuotojų saugą ir sveikatą bei reikiamos dokumentacijos įforminimą.
Darbų vykdytojas	Nustatyta tvarka atestuotas ir turintis nustatytos formos atestatą (pažymėjimą) Bendrovės ar Rangovo elektrotechnikos darbuotojas, kuris atitinka darbų vykdytojui keliamus teisės aktų reikalavimus ir turi teisę atlikti darbų vykdytojo funkcijas.
Iškasa	Žemėje ar kitame grunte padarytas gilinys (duobė, tranšėja, griovys ar kt.), susidaręs kasant gruntą rankiniu arba mechanizuotu būdu inžinerinių tinklų įrengimo, remonto ar priežiūros darbams atlikti.
Iškasos įvertinimo atmintinė	Atmintinė, skirta įvertinti iškasos saugumą prieš pradedant darbus ir darbų vykdymo metu. Darbai iškasoje, iškasos įvertinimo atmintinė.docx
Įvykis	Neplanuotas įvykis arba įvykių grandinė, dėl kurios buvo arba galėjo būti susižeista ar susirgta, arba buvo padaryta žala turtui, aplinkai ar Įmonės reputacijai (aplinkosaugos problema, gaisras, medicininio gydymo atvejis, nelaimingas atsitikimas darbe, nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, pirmosios pagalbos atvejis, riboto darbingumo/laikinojo darbingumo atvejis, trečiojo asmens įvykis, turto žala, vos neįvykęs incidentas)
Leidimas	Leidimas žemės kasimo darbams vykdyti.
Nurodymas	Rašytinė Darbų vadovo užduotis saugioms darbo sąlygoms užtikrinti elektros įrenginiuose, vykdant nurodytos apimties darbus, kurioje nustatoma darbo vieta, darbo pradžios ir pabaigos laikas ir saugaus atlikimo sąlygos, brigados sudėtis ir už darbuotojų saugą ir sveikatą atsakingi asmenys
Paskyra	Rašytinė darbų degiųjų dujų aplinkoje vykdymo paskyra
Paskyra - leidimas	Rašytinė užduotis darbuotojams, vykdantiems darbus pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai

2. Pagrindinė informacija (Bendrosios nuostatos)

2.1. Dokumentas reglamentuoja darbuotojų saugą atliekant žemės kasimo darbus.
2.2. Kokybės užtikrinimo kriterijus – instruktuoti 100 % darbuotojų, atliekančių ar kontroliuojančių žemės kasimo darbus.
2.3. Žemės iškasose ir tranšėjose draudžiama vykdyti darbus be Paskyros, Paskyros-leidimo arba Nurodymo.
2.4. Atlikti žemės kasimo darbus leidžiama asmeniui, apmokytam vykdyti grunto kasimo, tvirtinimo ir kitus darbus Iškasose, turinčiam tai patvirtinantį pažymėjimą ir susipažinusiam su šios instrukcijos reikalavimais.
2.5. Kai žemės kasimo darbai atliekami dirbant pagal Paskyrą, darbams vadovauja Darbų vadovas.
2.6. Darbų vadovas prieš darbo pradžią privalo supažindinti darbuotojus su būtinomis saugos ir sveikatos priemonėmis ir instruktažą įforminti Paskyroje.
2.7. Kai žemės kasimo darbai atliekami pagal Nurodymą, darbams vadovauja Darbų vykdytojas.
2.8. Darbų vykdytojas prieš darbo pradžią privalo supažindinti darbuotojus su būtinomis saugos ir sveikatos priemonėmis ir instruktažą įforminti Nurodyme.
2.9. Kai žemės kasimo darbai atliekami pagal Paskyrą-leidimą, darbams vadovauja Darbų vadovas (dujų sektoriuje) arba Darbų vykdytojas (elektros sektoriuje).
2.10. Darbų vadovas / Darbų vykdytojas prieš darbo pradžią privalo supažindinti darbuotojus su būtinomis saugos ir sveikatos priemonėmis ir instruktažą įforminti Paskyroje-leidime.
2.11. Paskyra-leidimas išduodamas tada, kai vykdomi statybos, įrengimo, rekonstravimo, remonto ir panašūs darbai pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai, bet neatliekami darbai, kurių vykdymui būtina turėti Paskyrą arba Nurodymą.
2.12. Darbų vadovas / Darbų vykdytojas, atlikęs Iškasos įvertinimą, užpildo Iškasos įvertinimo atmintinę, ją pasirašo ir pasirašytą atmintinę saugo objekte iki darbų pabaigos. Jei įvyksta nelaimingas atsitikimas arba kitas incidentas, Iškasos įvertinimo atmintinė saugoma tol, kol bus baigtas tyrimas.
2.13. Iškasos įvertinimo atmintinę privaloma pildyti kai dirbama Iškasoje, kuri gilesnė nei 1 m - piltiniuose, smėlio ir žvyro gruntuose; gilesnė nei 1.25 m - priesmėlio gruntuose, gilesnė nei 1,5 m - priemolio ar molio gruntuose. Neužpildyta Iškasos įvertinimo atmintinė laikoma darbų saugos reikalavimų pažeidimu.
2.14. Kai statybos aikštelėje požeminių inžinerinių statinių vietos tiksliai nežinomos, šių statinių savininkai (naudotojai, valdytojai) ar jų atstovai privalo būti žemės darbų vykdymo vietoje, kol bus nustatyta tiksli šių statinių vieta.

3. Profesinės rizikos veiksniai. Saugos priemonės nuo jų poveikio.

Rizikos veiksnys	Galimos pasekmės	Apsisaugojimo priemonės
Nepalankios meteorologinės sąlygos (aukšta/žema temperatūra, žaibas, lijundra)	Peršalimas, perkaitimas, paslydimas, žaibo sužalojimai	Vertinti oro sąlygas, nutraukti darbus pavojingomis sąlygomis, dėvėti tinkamus darbo drabužius
Žemės griūtis, nuošliauža	Prispaudimas, sunkios traumos, mirtis	Laikytis šlaitų statumo, įrengti sutvirtinimus, pildyti Iškasos įvertinimo atmintinę
Elektros srovės poveikis	Elektros smūgis, nudegimai, mirtis	Žinoti požeminių tinklų vietas, arti komunikacijų dirbti tik rankiniais įrankiais
Netvarkingi įrankiai ir pagalbinės priemonės	Mechaninės traumos, avarijos	Naudoti tik tvarkingus, patikrintus įrankius
Neįrengti arba netinkami iškasų sutvirtinimai	Iškasos sienų griūtis, darbuotojų prispaudimas	Naudoti atitinkamus šlaitus ar ramsčius pagal grunto tipą ir gylį
Darbas važiuojamoje kelio dalyje	Partrenkimas, susidūrimas su transportu	Aptverti darbo vietą, naudoti kelio ženklus, vilkėti signalinę liemenę
Kritimas į iškasą ar iš aukščio	Kaulų lūžiai, galvos traumos	Įrengti aptvarus, perėjimo tiltelius, lipynes, kopėčias
Paslydimas, nelygus paviršius	Sumušimai, patempimai	Tvarkinga darbo vieta, neslystanti avalynė
Krentantys akmenys, gruntas, įrankiai	Galvos, kūno sužalojimai	Naudoti apsauginį šalmą, laikyti gruntą ne arčiau kaip 0,6 m nuo krašto
Kenksmingos dujos iškasose	Uždusimas, apsinuodijimas, mirtis	Atlikti oro analizę, vėdinti, naudoti AAP, nuolat stebėti dujų koncentraciją
Darbas giliose iškasose (>1,5 m)	Padidinta griūties ir uždusimo rizika	Dirbti brigadoje (≥2), paskirti Darbų vadovą / vykdytoją
Požeminių inžinerinių tinklų pažeidimas	Sprogimas, elektros avarija, gaisras	Pažymėti komunikacijų vietas, kasti rankiniu būdu jų zonoje
Požeminių sprogstamųjų medžiagų radimas	Sprogimas, mirtis	Nedelsiant nutraukti darbus, aptverti teritoriją, pranešti policijai
Sunkių medžiagų ir grunto kėlimas	Nugaros, sąnarių traumos	Laikytis ergonomikos, naudoti mechanines priemones
Vanduo iškasose	Paslydimas, griūtis, uždusimas	Pašalinti vandenį, nedirbti užlietose iškasose
Darbas žiemą su įšalusiu gruntu	Nekontroliuojamas grunto lūžimas, smūgiai	Kasti iki įšalo ribos, giliau – tik sutvirtinus šlaitus
Žmogiškasis faktorius (instruktažo nebuvimas, neatitikimai dokumentuose)	Klaidos, nelaimingi atsitikimai	Privalomas instruktažas, Paskyra / Nurodymas / Leidimas/ Paskyra-leidimas

3.1. Vykdant žemės darbus gyvenviečių ar veikiančių įmonių teritorijoje, tose vietose, kur vyksta transporto ar pėsčiųjų judėjimas, Iškasos turi būti aptvertos. Ant aptvarų turi būti pritvirtinti įspėjamieji ženklai ir užrašai, o nakties metu įjungtas signalinis apšvietimas.
3.2. Perėjimo vietose per Iškasas turi būti nutiesti ne siauresni kaip 1 metras perėjimo tilteliai su aptvarais, apsaugančiais nuo kritimo.
3.3. Šuliniai, šurfai ir kitos panašios iškasos turi būti uždengti dangčiais, skydais arba aptverti.
3.4. Dirbant važiuojamoje kelio dalyje, darbo vietą aptverti signaline juosta ir išstatyti įspėjamuosius ir nukreipiamuosius kelio ženklus pagal išduotą (Eismo organizavimo ir žemės darbų kontrolės tarnybos) schemą.
3.5. Gilesnėse, kaip 1.5 metrų Iškasose, darbus privalo vykdyti brigada, susidedanti ne mažiau kaip iš dviejų darbininkų ir Darbų vadovo / Darbų vykdytojo.
3.6. Polietileninį dujotiekį žemiau apsauginės - signalinės juostos reikia atkasti rankiniu būdu. Žiemos metu sušalęs gruntas turi būti atšildytas. Iki signalinės juostos gruntas turi būti kasamas sluoksniais, kurių gylis negali būti didesnis 100 mm.
3.7. Draudžiama kasti Iškasas netvirtinant šlaitų ramsčiais, neatsižvelgiant į grunto natūralaus byrėjimo kampą. Darbų metu būtina naudoti apsauginį šalmą.
3.8. Iškasos šlaite pastebėti rieduliai ir akmenys bei atsiskyrę grunto sluoksniai turi būti pašalinti.
3.9. Atstumas nuo Iškasų šlaito krašto iki artimiausios transporto priemonės nustatomas vadovaujantis Iškasos įvertinimo atmintine.
3.10. Natūralaus drėgnumo gruntuose, jei nėra gruntinio vandens ir požeminių statinių, kasti Iškasas su vertikaliomis sienomis be sutvirtinimų leidžiama ne giliau, kaip:
3.10.1. 1.0 m. - piltiniuose, smėlio ir žvyro gruntuose;
3.10.2. 1.25 m. - priesmėlio gruntuose;
3.10.3. 1.5 m. - priemolio ar molio gruntuose.
3.11. Kasti Iškasas su šlaitais be sutvirtinimų aukščiau gruntinio vandens lygio (įskaitant kapiliarinį pakilimą) arba gruntuose, nusausintuose dirbtinai pažeminus vandens lygį, leidžiama, kai Iškasos gylis ir šlaito statumas (šlaito aukščio santykis su pločiu) atitinka 1 lentelės duomenis.

1 lentelė. Šlaitų statumo koeficientai pagal gruntų rūšį ir iškasos gylį

Gruntai	Šlaito statumas, kai iškasos gylis ne didesnis kaip, m		
	1.5	**3**	**5**

Commented [RP1]: lentelės turi turėti pavadinimą, visur pasižiūrėti

Piltiniai nesutankinti	1 : 0.67	1 : 1	1 : 1.25
Smėlio ir žvyro	1 : 0.5	1 : 1	1 : 1
Priesmėliai	1 : 0.25	1 : 0.67	1 : 0.85
Priemoliai	1 : 0	1 : 0.5	1 : 0.75
Moliai	1 : 0	1 : 0.25	1 : 0.5
Liosiniai	1 : 0	1 : 0.5	1 : 0.5

Pastaba: Esant įvairių gruntų rūšių sluoksniams, šlaitų statumas turi būti parenkamas atsižvelgus į silpniausią grunto rūšį.

3.12. Jeigu nėra galimybės naudoti standartinius Iškasų sienų sutvirtinimus, reikia naudoti sutvirtinimus, pagamintus pagal darbdavio patvirtintus individualius projektus.
3.13. Statant sutvirtinimus jų viršutinė dalis turi išsikišti virš iškasos krašto ne mažiau kaip 0.15 m.
3.14. Iškasos sienų sutvirtinimai statomi nuo viršaus į apačią, gilinant Iškasą ne daugiau kaip kas 0.5 m, o išardomi iš apačios į viršų, užpilant Iškasą.
3.15. Dirbti Iškasose su įmirkusiais šlaitais ar gilesnėse kaip 1.3 m leidžiama tik Darbų vadovui / Darbų vykdytojui apžiūrėjus grunto šlaitus ir, jei reikia, panaudojus tinkamas saugos priemones. Draudžiama lipti ir dirbti Iškasose, iš kurių nepašalintas vanduo.
3.16. Radus sprogstamų medžiagų, žemės kasimo darbus būtina nedelsiant nutraukti, užtikrinti jų apsaugą ir pranešti policijai.
3.17. Nepradėti žemės darbų miestų aikštėse, gatvėse, privažiavimuose bei keliuose, kol neįrengtos Leidime nurodytos apylankos bei techninės eismo reguliavimo priemonės;
3.18. Žemės darbus geležinkelio apsaugos zonoje vykdyti tik dalyvaujant įgaliotam geležinkelio tarnybos atstovui, kuris prireikus privalo iškviesti suinteresuotų geležinkelio padalinių atstovus;
3.19. Jei apsaugos zonoje yra archeologinių paminklų ar kitų nekilnojamųjų kultūros vertybių, žemės darbus vykdyti laikantis ir Kultūros vertybių apsaugos departamento nustatytų sąlygų;
3.20. Dirbant giliose Iškasose (>1.5 m.), ištirti ar jose nėra susikaupusių žmogaus gyvybei pavojingų dujų.

4. Darbuotojo veiksmai prieš darbo pradžią

4.1. Darbuotojas, prieš vykdydamas žemės kasimo darbus privalo išklausyti tikslinį instruktažą darbo vietoje ir pasirašyti Paskyroje, Paskyroje-leidime arba Nurodyme.
4.2. Darbo vietos aptvėrimas:
4.2.1. Vykdant žemės darbus, Iškasos turi būti aptvertos, pakabinti įspėjamieji ženklai. Atkasti kabeliai ir jų movos turi būti įtvirtinti, apsaugoti nuo mechaninių pažeidimų ir pažymėti įspėjamaisiais ženklais;
4.2.2. Tiesioginė pavojingų darbų su dujomis darbo vieta (darbų aikštelė, iškasa) apsaugoma (aptveriama), tam tikslui panaudojant įspėjamuosius ženklus „Ex“, specialias įspėjamąsias juostas su užrašu „Dujos“ ar kitus specialius įspėjamuosius ženklus.
4.2.3. Apsaugomos zonos dydį nustato Darbų vadovas / Darbų vykdytojas, įvertinęs numatomų darbų apimtį, darbų pobūdį ir galimo aplinkos uždujinimo rizikos laipsnį.
4.2.4. Dirbant tamsiu paros metu reikia iškabinti geltonos (ir / arba raudonos) spalvos žibintus.
4.3. Vykdant darbus važiuojamoje kelio dalyje darbuotojas privalo:
4.3.1. autotransporto priemonę pastatyti nuo darbo vietos prieš transporto judėjimo kryptį;
4.3.2. įspėjamąjį kelių eismo ženklą „darbai kelyje“ pastatyti 10-15 m atstumu nuo darbo vietos, prieš transporto judėjimo kryptį, arba pritvirtinti ant kelyje dirbančių transporto priemonių ir mechanizmų (jeigu darbai trumpalaikiai). Jeigu darbai planiniai, ženklų išstatymo schemą pateikia Eismo organizavimo ir žemės darbų kontrolės tarnybos.
4.3.3. dirbant tamsiu paros metu darbo vietoje įrengti geltonos (ir / arba raudonos) spalvos žibintus;
4.3.4. darbų vykdymo metu užtikrinti, kad prie darbo vietos nepatektų pašaliniai asmenys;
4.3.5. naudoti signalinę liemenę.
4.4. Pažymėti požeminių komunikacijų vietas darbo zonoje.
4.5. Iškasa turi būti apsaugota nuo užgriuvimo ar nuošliaužų. Jei reikia turi būti naudojami sutvirtinimai. Jie turi būti įrengti taip, kad horizontalus atstumas nuo tiesiamo vamzdžio iki sutvirtinimo būtų ne mažesnis kaip 0,2 m.
4.6. Jei dujotiekio tranšėjos dugnas akmenuotas (kietųjų dalelių frakcijos stambesnės kaip 10 mm), tranšėja pagilinama 0,1 m ir šis sluoksnis užpilamas žvyro ir smėlio mišiniu arba smėliu (kietųjų dalelių frakcijų stambumas turi būti ne didesnis kaip 10 mm). Naująjį grunto sluoksnį reikia gerai suplūkti rankiniu arba mechanizuotu būdu.
4.7. Kai požeminių inžinierinių tinklų vietos tiksliai nežinomos, privaloma iškviesti šių statinių savininkus (naudotojus, valdytojus) ar jų atstovus, kad būtų nustatyta tiksli tinklų vieta.
4.8. Prieš darbų pradžią Iškasose, kuriose gali atsirasti kenksmingos dujos, būtina atlikti darbo aplinkos oro analizę, o darbo metu – nuolat tikrinti aplinkos orą, kad nebūtų viršyta jų ribinė vertė.
4.9. Kai iškasas kasa Rangovai, Darbų vadovas / Darbų vykdytojas, prieš leisdamas brigadai dirbti jose, įvertina Iškasos saugumą pagal Iškasos įvertinimo atmintinę.

5. Darbuotojo veiksmai darbo metu

5.1. Atlikdamas žemės darbus, darbuotojas turi atsižvelgti į kasamo grunto savybes, kasimo metodus ir grunto tvirtinimo būdus.
5.2. Darbo metu atsiradus kenksmingoms dujoms, darbai šiose vietose turi būti nedelsiant nutraukti ir tęsiami tik jas pašalinus bei atlikus iš naujo oro analizę arba naudojant būtinas asmenines apsaugines priemones.
5.3. Perėjimui per Iškasas (gilesnes kaip 1 m) turi būti įrengti ne siauresni kaip 1 m tilteliai su ne žemesniais kaip 1.1 m aukščio turėklais.
5.4. Nulipti į Iškasas turi būti įrengtos ne siauresnės kaip 0.6 m lipynės su turėklais arba pristatomosios kopėčios. Iškasų šlaitais vaikščioti be lipynių draudžiama.
5.5. Arti veikiančių komunikacijų leidžiama dirbti tik su kastuvais. Naudoti smūginius įrankius (laužtuvus, kaplius, pleištus ir pneumatinius įrankius) draudžiama.
5.6. Smėlio bei supiltus gruntus kasti neišramstytus draudžiama.
5.7. Draudžiama kasti gruntą pasikasant.
5.8. Jei kasant žemę aptinkami brėžiniuose ar geodezinėje nuotraukoje nenurodyti inžineriniai tinklai, kiti inžineriniai statiniai ar archeologinės vertybės, darbai laikinai sustabdomi.

5.9. Iš Iškasos išmestą gruntą reikia laikyti ne arčiau kaip 0.6 m nuo krašto.
5.10. Vykdant žemės darbus, draudžiama užversti žeme želdinius, požeminių inžinerinių tinklų šulinių (kamerų) dangčius, geodezijos ženklus, kitus įrenginius bei priešgaisrinius kelius, taip pat nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijas ir jų apsaugos zonas. Derlingasis dirvožemio sluoksnis turi būti išsaugomas nustatytąja tvarka.
5.11. Per darbo pertraukas negalima sėstis prie pat šlaito. Poilsio vieta turi būti nepavojingoje Iškasos zonoje.
5.12. Žiemą be ramsčių leidžiama kasti gruntą (išskyrus sausą smėlį) iki įšalimo ribos. Kasant giliau, reikia sutvirtinti šlaitus ramsčiais. Įšalusį gruntą smulkinant mechanizuotai (smūgiuojant grunto pleištais), draudžiama prie smulkinimo vietos būti arčiau kaip 5 m.
5.13. Šildyti gruntą elektra leidžiama tik ypatingais atvejais. Šildomąjį plotą reikia aptverti, pastatyti įspėjamuosius ženklus, naktį apšviesti. Atstumas tarp aptvarų ir šildomojo ploto turi būti ne mažesnis kaip 3 m. Grunto šildymą turi stebėti elektrotechnikos darbuotojas, turintis ne žemesnę kaip vidurinę apsaugos nuo elektros kategoriją (VK).
5.14. Iškasos, iškastos žiemą, su ramsčiais ir be jų, atšilus gruntui (savaime atšilus ar jį atšildžius dirbtinai), taip pat po ilgalaikių atmosferos kritulių, turi būti apžiūrėtos ir, jei reikia, papildomai paremtos. Prasidėjus šalčiams nuo šlaitų pašalinami akmenys, kad per atlydį neriedėtų Iškasas.
5.15. Iškasų šlaitus reikia nuolat stebėti, gruntą apžiūrėti prieš kiekvieną darbų pradžią. Jeigu šlaituose atsiranda plyšių, reikia juos sutvirtinti arba imtis kitų priemonių, užtikrinančių šlaitų stabilumą.
5.16. Iškasų lentinius ramsčius reikia ardyti iš apačios, tolygiai pilant gruntą į montuojamų pamatų Iškasos dugną. Iš vertikalios sienelės negalima išimti daugiau kaip trijų lentų, o biriuose ir nepatvariuose gruntuose - daugiau kaip vienos lentos iš karto.
5.17. Natūralaus drėgnumo (išskyrus smėlio) gruntams išramstyti naudojamos lentos privalo būti ne plonesnės kaip 5 cm. Lentos dedamos už statramsčių glaudžiai prie grunto ir išramstomos spyriais.
5.18. Statramsčiai statomi ne rečiau kaip kas 1,5 m. Išramstymo spyriai vertikalėje iš apačios į viršų vienas nuo kito įremiami ne didesniu kaip 1 m atstumu; ties spyrių galais (ir apačioje, ir viršuje) prikalamos trinkelės. Viršutinės išramstymo lentos virš iškasos briaunų turi būti išlindusios ne mažiau kaip 15 cm.
5.19. Dirbant nesutvirtintose Iškasose vadovautis Iškasos įvertinimo atmintine.
5.20. Prieš pradedant darbus Iškasoje, Bendrovės, Bendrovės rangovo Darbų vadovas / Darbų vykdytojas, turi atlikti Iškasos įvertinimą ir įsitikinti kad Iškasoje saugu dirbti:
5.20.1. Nesutvirtintos Iškasos įvertinimas atliekamas pagal Iškasos įvertinimo atmintinės 1 priedą.
5.20.2. Sutvirtintos (išramstytos) Iškasos įvertinimas atliekamas pagal Iškasos įvertinimo atmintinės 2 priedą.
5.20.3. Darbų vadovas / Darbų vykdytojas, atlikęs Iškasos įvertinimą, užpildo Iškasos įvertinimo atmintinę, ją pasirašo ir pasirašytą atmintinę saugo objekte iki darbų pabaigos. Jei įvyksta nelaimingas atsitikimas arba kitas incidentas, Iškasos įvertinimo atmintinė saugoma tol, kol bus baigtas tyrimas.
5.21. Atkastieji inžineriniai tinklai bei kiti inžineriniai statiniai užpilami žeme, dalyvaujant juos naudojančių įmonių atstovams. Iškasos kelių važiuojamoje dalyje žeme užpilamos prižiūrint kelią naudojančios įmonės atstovui. Užpilamas gruntas sutankinamas.
5.22. Visais atvejais, užbaigus žemės darbus, žemės paviršiaus lygis turi būti toks, koks buvo iki darbų pradžios, arba pakeistas pagal statinio projekto sprendinius.
5.23. Išardyta danga atstatoma vadovaujantis Leidimus išduodančios įstaigos reikalavimais.

6. Darbuotojo veiksmai avariniais (ypatingais) atvejais
6.1. Netikėtai aptikus požeminių įrenginių, sprogstamųjų medžiagų, šaudmenų ir kitų komunikacijų, apie kuriuos nebuvo perspėta, žemės darbus reikia nedelsiant nutraukti. Teritoriją aptverti. Draudžiama palikti radinius be apsaugos.
6.2. Darbus tęsti galima tik tada, kai pavojingi radiniai pašalinami, teritorija kruopščiai patikrinama.
6.3. Įvykus požeminio dujotiekio avarijai, žemės darbai jų padariniams šalinti gali būti atliekami be Leidimo, tačiau apie tai pranešus žemės darbų vykdymo vietoje esančius tinklus naudojančioms bei dangas prižiūrinčiomis įmonėms, inžinerinių tinklų savininkui ir savivaldybės padaliniui, kuris išduoda Leidimą. Jei darbai vykdomi keliuose, gatvėse, būtina informuoti ir kelių policiją. Apie avariją, įvykusią nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos zonose, informuojamas ir Kultūros departamento teritorinis padalinys.
6.4. Dirbant padidinto gaisro pavojaus zonose apie tai būtina pranešti ir vietinei priešgaisrinės apsaugos tarnybai.
6.5. Įvykus Įvykiui, atpalaiduoti nukentėjusį nuo traumuojančių veiksnių, suteikti pirmąją pagalbą (užvirtus gruntui ant darbuotojų nedelsiant organizuoti jų atkasimą), iškviesti greitąją medicinos pagalbą.

7. Darbuotojo veiksmai baigus darbą
7.1. Baigęs darbą, darbuotojas (atliekantis žemės kasimo darbus) privalo:
7.1.1. patikrinti, ar nėra kabančių grunto iškyšų;
7.1.2. Iškasas uždengti arba aptverti (jeigu Iškasos paliekamos kitai dienai);
7.1.3. sutvarkyti darbo vietą ir jos prieigas.

8. Pastabos (Baigiamosios nuostatos)
8.1. Ši instrukcija turi būti peržiūrėta, koreguojama ir (ar) papildoma, bei iš naujo patvirtinama šiais atvejais:
8.1.1. įsigaliojus naujiems ar pasikeitus norminiams teisės aktams, į kurių reikalavimus turi būti atsižvelgta instrukcijoje;
8.1.2. įvykus Įvykiui ir paaiškėjus, kad reikia pakeisti ar papildyti Instrukciją;
8.1.3. pareikalavus kontroliuojančioms valstybinėms institucijoms.
8.2. Už dokumento atnaujinimą yra atsakingas Darbuotojų saugos ir aplinkosaugos skyriaus vadovas.